

Evîn ZÎLAN

Pêvajoya 5' mîn a hilbijartina parlamentoya herêma Kurdistanê di pêvajoyeke pîrr aloz û ne guncaw de derbas bû. Ev hilbijartin jî di rewşekê de çêbû ku Rojhelata Navîn di nav qeyranekî cidî a leşkerî, civakî û siyasî deye. Ev rewşa bi qeyran li Kurdistanê hîn zêdetir xwe dide diyar kirin; ji ber ku Kurdistan navenda vî şer û aloziyê ye.

Bi encam bûn an jî nebûna hilbijartinên li herêma Kurdistanê ji bo gelek aliyan girîng bû û di heman demê de ji bo Kurdan jî xwedî girîngiyek cûda bû. Di encama vê yekê de, wisa lê hatibû ku her alî di çerçoveya berjewendiyên xwe de hewl didin bibe nav hevpeymanê de, ji ber vê çendê jî lez û bezêke dîplomatîk mevzû behs e. Bê guman destlêwerdana dewletên derve, hem di asta welatên herêmî de, hem jî hêzên hegemon yên cihanî ji bo diyar kirina encama hilbijartinê; encamek ligor ew dixwazin, di nav hewldanan de bûn.

Hêza xwe ji gel digirin

Hilbijartin û parlamento mijareke ku ji bo pêkanîna demokrasiya gel pêş dikeve, lê belê ji bo pêk nehatina vê yekê çî ji destê wan hat kirin. A rast ev pêvajoyê, pêvajoya destwerdana hêzên desthilatdar û hêzên kevneperest yên Kurd bû ku li pey ka kîjan alî dikare hîn zêdetir bi hêz be û di hilbijartinan de serbikeve bû. Li pey ka kê dikare bibe xwedî hemû herêma Kurdistanê ku hîn zêdetir axa welat pêşkêşî dewleta Tirk a faşîst bike. Ji xwe encama vê yekê jî Kurdistanek di bin dagirkeriya Tirk de û bilindbûna kesek xwedî feraseta Erdogan bû. Lewma Îran, Emerîqa û bi taybetî jî Tirkiyê hemû hêz û hewldana xwe a ji bo beşdar nebûna hêzên demokratîkxwaz a gel di şexsê Teverga Azadî a gelê Kurdistanê de da nişandayîn. Ji ber ku tenê Teverga Azadiyê bû ku bi vîna azad tevdiqerî. Derveyê gel piştî xwe neda tu hêzeke derve. Ji xwe, hêza xwe ji gel digire û wisa xwe birêxistin dike.

Di heman demê de, di Teverga Azadî de beşdar bûna jinan bi şeweyek herê rast pêk dihat û tenê ji bo sembola xweşik-

Hilbijartin û encamên wê

hiyê jin beşdarî qada siyasê nedibûn, ew bi hêz û cisareta jinê beşdarî hilbijartinê dibûn. Vê yekê jî çavê zilam ku xwedî hişmendiyek baviksalar e, tirsand.

Ew ji hêza jinê ditirsin

Mixabin bê siyaseta tevgerîna berpirsên hikûmeta herêmê wisa kiriye ku jin di demê derbasbûyî de nekarîbin beşdarî qada siyasê bibin û pêşbikevin. Ew ji hêza jinê ditirsin. Nehîştine ku jin di qadên cihê yên têkoşînê de cih bigirin û serkeftî bin. Lewma di pêvajoya nû de jî rêjeya beşdarbûna jinan a qada siyasê daketiye. Ev yek jî dide diyar kirin ku civak û di heman demê de hişmendiya zilam a ku baweriya xwe bi hebûna jinê a di qada siyasê de naîne, hîn zêdetir xwe bide axaftin.

Di pêvajoya derbasbûyî de ev yek pîrr eşkere derket holê û heta di dem û civînên pîrr girîng de, dîsan di dema biryar girtinê de jî nahêlin ku jin amade bin, ger li wêderê bin jî nekarîne ku bibin xwedî nêrîn û bi rengê jinê beşdarbûna xwe bidin çêkirin. Bê guman ev jî rastiya ku ka bandora hişmendiya zilam a li ser siyasê çîqa pêş e, dide diyar kirin. Mixabin ku di dema hilbijartinan de gelek alî û partî, ji bo ku hîn zêdetir dengê jinan bidest bixin, jin bikar anîn. Nêzikatiyên der exlaqî hatin raber kirin.

Naxwazin jin bibe hêz

Yek ji mijara din ku herê zêde bala mirov diqşand û ber bi çav bû, ew bû ku hemû partî bi rêbazên cûda endamtiya jinan a di hilbijartinan de bikaranîbûn. Nedixwestin ku jin bi vîna xwe beşdar bibe, bibe xwedî têkoşîn. Asta têgihîştin, têkoşîn û beşdarbûneke li ser bingehê feraseta rast zêdetir, wechên ku zilam dixwest di hilbijartinê de

bibirin û pêş li nerazîbûnan bigirin. Gel bi kuştin, ziman jêkirinê ditirsandin. Bê guman bikaranîna zimanek bi vî rengî, bi taybetî ji bo jinê tu feydeya xwe nîne, ji bo civak û gel jî feydeya xwe wê nebe. Ger di hilbijartinê de serkeftin hebe jî nikare serkeftina jinê misoger bike û bibe çareseriya pirsgerêka jinê. Mixabin ku piraniya namzedên PDK'ê zimanek wiha tûj li hember gel bikaranîn: Ger bi hîle û tirsê serkeftinê jî lê nêzikatî û hişmendiya vê partiye ji aliyê gel de baş hatiye fêhm kirin û têgihîştin.

derdiketin pêş. Di pêvajoya hilbijartinê de dixwestin jinê wek meta bikar bin. Nedixwestin ku di hilbijartinê de jin wek hêz xwe birêxistin bike, yan jî bi hêza xwe derkeve pêş.

Di hilbijartinê de piranî kesên di nav civakê de tên nasîn, mînak keç û hevjinên şehîd, şêx û kesên ji gire giranin, dihatin destnîşan kirin. Ev yek jî dide diyar kirin ku ji bo wan hebûna jinê a di nav siyasê de tenê bi awayek ne fermî û pîrr jî ne girîng bû. Ji xwe ger jinên ku bixwazin xwedî nêrîn û vîna azad bin jî ji aliyê wan de ji nedîtî tîn, guhdarê wan nakin û bi tenê dimînin. Bi kurtasî jî bo jinan li başûrê Kurdistanê di qada siyasê de cih girtin ne ewçend jî asan e. Tevahî mijarên heyî dibin sedem ku gel û jin zêde baweriya xwe bi hilbijartinan neyînin û piraniya gel ji xwe beşdarbûna xwe a hilbijartinan neda çêkirin. Me şaş negot, bi hîle û dizîna dengê gel û dîsan beşdar kirina kesên cihê, carekedin dengê xwe zêde kirin.

Mirov nikare behsa serkeftinê bike

Di hilbijartinan de gelek endamên PDK'ê bi gef û tirsê hewldan dengê gel yê dijber

Keskesor

Keskesor bû
Baran bû
Ewr bû
Tav bû
Çi bihar
Pepûkê di neqeba bê û guhê me de
Dadigirt dengê poşmaniya xwe
û mohr dikir keleng li bihara mey rengîn
Ez pey hizna te a nazik
Pey xwîna te a şêrîn bûm
Delalê xwehka xwe bûyî tu
û xezalek kedî nedibûyî
Ji evîna te sermest û kovan bû bihara dawî
Di xweşiya biharê de
Di nava ferca tew delaliya wa kêliyan de
Jiyan bohîstek bextewariya serwext bû
Me hîqe hîqa kenê xwe dişand
Nav şahiya xurmêniya berq û birûskan
û keskesorên renga reng
Çi wext
Çi dinya
Jiyan
Çilo wilo diherikî
Lawikên herî ji dil digotin ku guhê şênî û zindiyên vî welatî
Xezaliya te ahenga çiyayê berxwedêr
Ji deverên kimtedûr re digotin delalê
Ew çî zeman bû ku min
Serbestiya heskirina te a şîrîn distirand
Baran dihat xwehkê
Berq û beledyan vedidan komik
Şiyar dibûn

*Dema nobedariya te bû
Ez û tu bihev re diçûn nehortiya danê wê beresrê
Gelekî şad bû keli
Qet dilê me jî bîra nedikir ew gava ku hêdî hêdî
Hêdî hêdî xwîşîrînê dihat
Me ji hev re sond xwar
Li ber bayê hênîk ê demsala rengîn a biharê
Ji bo vegereke din û careke di
Hemû tişt ji bo xatirê xwîşîrîniya te bû xezalê
Meşeke şevê,
Meşa me a gerilla
Ya min û te yeke
Meşa şevê
Ya min û te a dawî
Û heyv zirav
Tuyê bêjî heyva çardehan
Stêrk li dorê diçirsin
Te digot, 'bi kelecanim'
Bayê baranê xwe dijdand
Li dev û rûyê me diqelibî ji qafil da
Ez bi kelegirî dibûm
Te digot, 'ez qet natirsin û ger wînda bibim jî tu cem minî'
Ez gelek ditirsiyam xwehkê
Ne ji windabûnê ha
Ez gelek ditirsiyam
Û bi firînekê bê per li bayê te siwar dibûm
Keli, keli bû hetta tu bêjî
Di cokekê de av giha bû hev
Te xwe tewand û menterê xwe yê avê dagirt
Qurtek av bû bextewariya meşa me a wê şeva hênîk
an jî tişteke din bû
Çibû nizanîm
Dengê kenê te û baranê bi hev re rihê min dişûştin xwehkê
Westanê xwe li deriyê şeveke kin û dirêj dixist
Ne xelas dibû
Ne jî dem têra me dikir
Dîsa û dîsa
Nivco dima her tişt
Nivco dima careke din her tişt xwehkê*

Sîya BAGOK

Ji bo bîranîna rêheval Robîn MîDYAT (Bêrîvan AKAN) ku di sala 2017'an de, li Mardînê şehîd ket.